

Az időjárási szélsőségek okozta károk a francia mezőgazdaságban

Franciaországban az idei év első felének időjárása a sok éves átlagnál jóval hidegebb és csapadékosabb volt, valamint minden korábbinál nagyobb számban fordultak elő szélsőséges időjárási események, ezek között elsősorban az özönvízszerű csapadékkal érkező viharok és az ezeket követő, hatalmas károkat okozó hirtelen áradások. A hatalmas mennyiségű tavaszi csapadék miatt jelentős területeken nem tudták a gazdák elvégezni a tavaszi munkákat és nem kerültek időben földre a kultúrák, amik fejlődését tovább késleltette az öt évtizede nem tapasztalt hideg idő.

Több hetes késésben vannak a gyümölcskultúrák is az ország több vidékén, Délnyugat-Franciaországban pedig a kiwitermelők kerültek katasztrófális helyzetbe, ők nagyon komoly kieséseket kénytelenek elkönyvelni. A gazdák szerint átlagos időjárású évben az egyik kultúra veszteségét általában kompenzálja egy másik jobb termése, de az idén ez minden bizonnyal elmarad, mert a veszteségek ehhez túl jelentősek. A június közepén Centre régiót ért természeti károk enyhítésére hozott intézkedéseket Stéphane Le Foll miniszter [jelentette be](#), ennek kapcsán a tárca pontosította károkat is, amiket elsősorban a szőlőt ért jégverés okozott:

- a Vouvray-borvidék kétharmada nagyon jelentős károkat szenvedett,
- Cravant-les-Coteaux település közelében a 800 hektáros szőlő negyedét szinte teljesen elverte a jég (Chinon AOC),
- és érdemi károkat jelentettek a Bougueil és St Nicholas de Bourgueil borvidékekről is,
- közepes mértékben, de károsodtak a napraforgó táblák és kisebb arányban a kukorica-
vetőmag szaporítások,
- gyümölcs- és zöldségtermelő gazdaságokból a minisztériumi tájékoztató anyag kiadásáig nem érkezett bejelentés.

Tekintettel arra, hogy a szántóföldi kultúrákban és a szőlőben jégkára köthető biztosítás, ezekre nem vonatkozik a természeti katasztrófa-alapból fizetendő kárenyhítés lehetősége, csak nagyon kivételes esetben (*en cas de pertes de fonds*) lehet igénybe venni. A tárca, a megyei hivatalok és a szakmai szervezetek szoros együttműködésben arra törekednek, hogy minél előbb reális képet lehessen kapni a valós károkról és ennek ismeretében meg tudják határozni a szükséges intézkedéseket és azok mértékét. A miniszter ezen túlmenően a következőket szeretné életbe léptetni:

- a károsult gazdák kérvényezhetik, hogy a jégverte parcellák esetében csökkentett mértékű földadót fizessenek,
- a polgármestereknek lehetőségük lesz arra, hogy az általuk vezetett településen érintett adófizetők nevében közös kérvényt nyújtsanak be az adóhatósághoz,
- a mezőgazdasági társadalombiztosítási alap ([MSA](#)) az erre elkülönített keretből átvállalja a károsultak által fizetendő járulék egy részét,
- a mezőgazdasági krízis-alapból (*Fonds de solidarité des Crises Agricoles*) támogatás nyújtható legfőbb három éves időtartamra az esedékes részletek fizetéséhez,
- valamint a bankokat fölkérték, hogy lehetőségeikhez mérten könnyítsenek a nehéz anyagi helyzetbe került gazdák terhein.

Stéphane LE Foll miniszter Haute-Garonne és Pyrénées-Atlantiques megyékben a helyszínen tájékozódott a Délnyugat-Franciaországot sújtó ítéletidő miatt mezőgazdaságot ért károkról, a Landes megyében bekövetkezett helyzetről pedig a kamara nyilatkozott a regionális sajtóban.

[A Sud-Ouest regionális napilap tudósítása szerint](#) Landes-ban májusban és júniusban olyan hideg idő volt és olyan sok csapadék hullott, amire „gazdaemlékezet óta nem volt példa”, a

kettő együttesen nagyon nehéz helyzetbe hozta a gazdákat. A napi átlaghőmérséklet az időszakban 2,5°C-kal maradt el a sokéves átlagtól, az átlagos csapadékösszeg kétszeresét elérő eső miatt pedig számos folyó kilépett a medréből. Az érintett gazdák a megyei prefektussal közösen tekintették át a kialakult helyzetet, ami a következőképpen foglalható össze.

Az egyik legjelentősebb kukoricatermelő régióban a csapadék miatt júniusig csak a tervezett vetésterület 60%-án sikerült a kukoricát elvetni, voltak olyan gazdák, akik egy hónapos is csúsztak kényszerűségből a vetéssel. A megyei agrárkamara elnöke szerint csak két igen rövid időszakban lehetett vetni, az egyik áprilisban, a másik májusban volt. Ha pedig nem az eső, akkor a túl magasra emelkedett talajvíz okozott károkat, mivel kipusztultak a vetések és azokat újra kellett vetni. Június utolsó dekádjáig az eredetileg tervezett terület 5-10%-án nem sikerült a kukoricát elvetni, a várható termés kiesést pedig a vetőmag-előállító táblák esetében a 25%-ot biztosan meg fogja haladni, a kisebb takarmánykukorica-hozam pedig az állatállomány takarmányozásában okozhat problémákat. A korai csemegekukorica mennyisége 30%-kal lesz kevesebb, az első betakarítások legalább két hetes késedelmet szenvedtek, ami földolgozó-üzemi terveket is fölülírja.

Csak Landes megyében 150 millió euróra becsülik az időjárással összefüggő mezőgazdasági veszteségeket, amikhez hozzá kell adni a kiwi-ültetvényekben esett károkat – a szakértők szerint a termés fele már elveszett. A minőségi árjelzővel ([Label Rouge](#)) ellátott Adour-völgyi kiwit termelők szakmai szervezete (*Organisme de défense et de gestion – ODG - du label rouge et du kiwi de l'Adour*) szerint a helyzet annyira drámai, hogy egyes gazdák kénytelenek lesznek föl hagyni a termeléssel. Az eső elsősorban a lombozatban és a virágokban tett kárt többek között azáltal, hogy kedvezett egy, a termékenyülést megakadályozó baktériumos betegség térnyerésének. A vízzel túltelített talajokban pedig megfulladnak a gyökerek, ami a növények teljes pusztulásához és újabb károkhoz vezet.

A gazdák azzal vádolják a megyei államigazgatást, hogy az évek óta elhanyagolja a vízelvezető árkok karbantartását, ami miatt az áradások és az okozott károk mértéke jóval nagyobb lett. A kamara úgy fogalmazott, a hivatalok két éve merev hozzáállást tanúsítanak ebben az ügyben és büntetést helyeztek kilátásba azon gazdákkal szemben, akik maguk végezték volna el a szükséges munkákat. A prefektus ezzel szemben úgy fogalmazott, hogy „*komolyan dolgoztak az ügyön, nincsenek messze a vízelvezetés problémájának megoldásától, nem kell vörös posztót lengetni a már rendezés alatt álló ügyben*”.

A kiwitermelők kárainak fölmérésére a prefektúra és a megyei szakigazgatási hivatal (*Direction départementale des territoires et de la mer, DDTM*) július 5-re és 17-re terepbejárást tervezett, ezek tanulságai alapján határoznának a lehetséges kártérítés formájáról és mértékéről. A termelők viszont „kellően nagy kártérítést” szeretnének és aláhúzzák, a probléma oka az, hogy ez alkalommal sok kivételes eset fordult elő (*„Le problème, c'est que cette fois, il y a beaucoup de cas exceptionnels”*).

Június 24-én **Jean-Marc Ayrault kormányfő** vezetésével tartottak ülést a Matignon-palotában a délnyugat-franciaországi árvizek nyomán kialakult helyzetről, a mezőgazdaságról Stéphane Le Foll miniszter referált. **A miniszter bejelentette**, minden, az elmúlt hónapokban természeti katasztrófa sújtotta régióban alkalmazni fogják a következő intézkedéseket:

- azonnali hatállyal megnyitják a mezőgazdasági katasztrófa-alapot (*Fonds national de gestion des risques agricoles*), amiből a termés kiesés és a természetöberendezések pusztulása miatti károkat enyhítik. A jelenlegi keret 100 millió euró, amit szükség

esetén növelnek, a kárigényeket érdemben elismerő bizottság (*Comité national de la gestion des risques agricoles*) júliusban ül össze,

- mozgósítják a konszolidációs hitelkeretet, a kamatokat és a segélyeket az AGRIDIFF (azaz a nehéz helyzetbe jutott gazdákat támogató program) vállalja,
- halasztást adnak a mezőgazdasági társadalombiztosítási alapba ([MSA](#)) történő járulék-fizetésekre, illetve lehetőség lesz a fizetési kötelezettségek átvállalására (a tervezett keret 13 millió euró).

A miniszter ezeken felül bejelentette, hogy a gazdaságok irányításában sokfelé előálló kivételes helyzetre való tekintettel bizonyos derogációs intézkedéseket is életbe léptetnek:

- fölmentést kapnak a gazdák a támogatások igényelhetőségi feltételeinek ([BCAE](#), *Bonnes conditions agricoles et environnementales*) teljesítése és a környezetvédelmi intézkedések betartása alól,
- amennyiben a közúti megközelítés az utak járhatatlansága miatt lehetetlen, a nyári legelők megközelítésére egyéb – pl. állami erdei – utakat is igénybe vehetnek a gazdák,
- könnyítik a legeltetési ([PHAE](#)) és a kedvezőtlen természeti adottságú területek után járó ([ICHN](#)) támogatások igényléséhez szükséges feltételek teljesítését, ennek során tekintettel lesznek többek között arra, hogy az állatokat az elvárt időpontnál később tudták a nyári legelőkre hajtani,
- a földrajzi eredetvédelemmel ellátott [AOP „Barèges Gavarnie”](#) (azaz egy speciális hegyi juhhús, ami csak júniustól januárig kerülhet a piacra) esetében a nemzeti földrajzi eredetvédelmi intézet, az [INAO](#) jóváhagyásával engedélyezik a Barèges-ben található vágóhíd mellett egy alternatív lehetőség igénybe vételét.

A szakminiszter fölkérte a kártalanítási ügyekben eljáró szervezeteket és hatóságokat, hogy a károk nagy mértékére való tekintettel tegyenek meg minden erőfeszítést az ügyek minél gyorsabb rendezése érdekében.

A francia kukorica- és cirokvetőmag-termelők országos szövetségének ([FNPSMS](#)) munkatársa attasénknak elmondta, a szervezetnél meglehetősen borúlátóan tekintenek az idei szezorra, mivel a hosszan tartó hideg és rendkívül csapadékos időjárás miatt a tervezettnél valószínűleg lényegesen kevesebb vetőmagot tudnak előállítani. Míg ugyanis az aszályos időszakokat az öntözésre szinte mindenütt berendezkedett gazdák általában jól át tudják hidalni, a hideg és csapadékos időre nincs ellenszerük.

Somogyi Norbert, Párizs